

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ภาวะโภชนาการและพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Description Study) เพื่อศึกษาภาวะโภชนาการและพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม โดยมีวิธีดำเนินการศึกษา ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาค้างนี้ ผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ได้รับการรักษาโดยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมที่บริษัทเชียงใหม่คลินิกโรคไต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 115 คน

คุณสมบัติของประชากรที่ศึกษามีดังนี้

1. อายุระหว่าง 15 ถึง 60 ปี
2. ได้รับการวินิจฉัย จากแพทย์ว่าเป็น โรคไตวายเรื้อรังที่ฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม
3. สามารถเข้าใจภาษาไทยได้ดี
4. มีความสมัครใจให้ความร่วมมือในการศึกษา
5. มีการรับรู้ที่ปกติ
6. มีความสามารถในการดูแลตนเองด้าน โภชนาการและการบริโภคอาหาร

กลุ่มตัวอย่างของศึกษาค้างนี้ ได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยใช้สูตรของ ที.ยามานะ (T.Yamane อ้างในเกียรติสุดา ศรีสุข, 2547) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 90 คน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มาฟอกเลือดด้วยเครื่องเทียมในช่วง สัปดาห์แรกของเดือน ตุลาคม 2554

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ ประกอบไปด้วย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินภาวะโภชนาการ คือ เครื่องชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง ซึ่งได้รับการรับรองจากพาณิชย์จังหวัด พร้อมแบบบันทึกการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง การแปลผลค่าดัชนีมวลกาย (BMI) (WHO, 2011)

เกณฑ์การแปลผลค่าดัชนีมวลกายขององค์การอนามัยโลก มีดังนี้

ต่ำกว่าเกณฑ์ (underweight)	< 18.50	กิโลกรัม/เมตร ²
ปกติ (normal)	18.50-24.90	กิโลกรัม/เมตร ²
ก่อนอ้วน (pre-obese)	25.00-29.99	กิโลกรัม/เมตร ²
อ้วน (obese)	≥ 30	กิโลกรัม/เมตร ²

2. แบบสอบถาม เรื่องพฤติกรรมกรบริโภคอาหาร โดยได้ปรับปรุงมาจาก แบบสัมภาษณ์เรื่องความรู้ทางโภชนาการ พฤติกรรมกรบริโภคอาหาร และคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมของ พงษ์ลดดา นวชัย (2544) แบ่งเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วย ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับ อายุ เพศ สถานภาพ อาชีพ ศาสนา ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่เป็นโรค การรักษาที่ได้รับในปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมกรบริโภคอาหาร ประกอบด้วย พฤติกรรมกรบริโภคอาหารด้านความถี่ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งมีตัวเลือก 4 ระดับ คือ ประจำ บ่อยครั้ง บางครั้ง ไม่เคย

รับประทานเป็นประจำ หมายถึง รับประทาน 5-6 ครั้ง/สัปดาห์

รับประทานบ่อยครั้ง หมายถึง รับประทาน 1-4 วัน/สัปดาห์

รับประทานบางครั้ง หมายถึง รับประทาน 1-4 วัน/เดือน

ไม่เคยรับประทาน หมายถึง ไม่เคยรับประทานเลย

ในด้านบวกมีการให้คะแนน

พฤติกรรมการบริโภคอาหารด้านความถี่ประจำ 3 คะแนน

พฤติกรรมการบริโภคอาหารด้านความถี่บ่อยครั้ง 2 คะแนน

พฤติกรรมการบริโภคอาหารด้านความถี่บางครั้ง 1 คะแนน

พฤติกรรมการบริโภคอาหารด้านความถี่ไม่เคย 0 คะแนน

ในด้านลบมีการให้คะแนน

พฤติกรรมการบริโภคอาหารด้านความถี่ประจำ	0	คะแนน
พฤติกรรมการบริโภคอาหารด้านความถี่บ่อยครั้ง	1	คะแนน
พฤติกรรมการบริโภคอาหารด้านความถี่บางครั้ง	2	คะแนน
พฤติกรรมการบริโภคอาหารด้านความถี่ไม่เคย	3	คะแนน

เกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติ (อุเทน ปัญโญ, 2553)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.00	หมายถึง การบริโภคดี
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49	หมายถึง การบริโภคพอใช้
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.50-1.49	หมายถึง การบริโภคควรปรับปรุง
ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 0.50	หมายถึง การบริโภคต้องปรับปรุง

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การหาความตรงของเครื่องชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง มีการตั้งเครื่องชั่งทุกครั้งหลังจากการชั่งน้ำหนักไปแล้ว 5 คน โดยใช้ตุ้มน้ำหนักมาตรฐาน 5 กิโลกรัม เครื่องวัดส่วนสูงตรวจสอบความถูกต้องและเที่ยงตรงด้วยคัลลิเบรเตอร์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากพาณิชย์จังหวัด

2. การหาความแม่นยำของเครื่องชั่งน้ำหนักทำการชั่งน้ำหนักซ้ำจำนวน 10 ครั้งนำมาคำนวณสัมประสิทธิ์ความแปรปรวนซึ่งค่าที่ได้จะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 % (สุรินทร์ ขนานศักดิ์ และคณะ, 2541)

3. การหาความตรงเชิงด้านเนื้อหา (content validity) โดยผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถามที่ปรับปรุงมาจากแบบสัมภาษณ์ เรื่องความรู้ทางโภชนาการ พฤติกรรมการบริโภคอาหารและคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมของพงษ์ลดา นวชัย (2544) ที่ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านแล้ว ได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อเท่ากับ 1

4. การหาความเที่ยง (reliability) ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้กับผู้ป่วยไตวายเรื้อรัง 10 คนที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง ที่คลินิกไตเทียม โรงพยาบาลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาร์ค (สมศักดิ์ ภู่วิภาดาบรรณ, 2549) ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79

การพิทักษ์สิทธิ

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้มีการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างโดย

1. การศึกษาครั้งนี้ได้ดำเนินการผ่านเกณฑ์พิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมทางการแพทย์ จากคณะกรรมการวิจัยด้านสาธารณสุขในคน สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดเชียงใหม่
2. กลุ่มตัวอย่างทุกคนได้รับแจ้งถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างและญาติผู้ดูแลในการตอบแบบสอบถาม และขอชั่งน้ำหนักร่วมกับวัดส่วนสูง โดยแจ้งถึงสิทธิ์ที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมโครงการศึกษาครั้งนี้ ผู้ป่วยและญาติสามารถออกจากการศึกษาในระหว่างการดำเนินการโดยไม่เกิดผลเสียหายต่อผู้ป่วยและญาติไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น เมื่อผู้ป่วยและญาติตกลงให้ความร่วมมือและลงชื่อในใบยินยอมแล้วผู้ศึกษาจึงจะทำการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาเป็นผู้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้ศึกษาทำหนังสือผ่านผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ถึงผู้อำนวยการบริษัทเชียงใหม่คลินิกโรคไต เพื่อขออนุญาตและขอแจ้งวัตถุประสงค์ และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม
2. เมื่อได้รับหนังสืออนุมัติจากผู้อำนวยการบริษัทเชียงใหม่คลินิกโรคไตแล้ว ผู้ศึกษาพบหัวหน้าหน่วยไตเทียม เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษา รายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการขอความร่วมมือในการศึกษา
3. ผู้ศึกษาได้สำรวจรายชื่อผู้ป่วยไตวายที่มารับการฟอกเลือด จากเวชระเบียน เลือกผู้ป่วยที่มีลักษณะตามเกณฑ์ที่กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างของการศึกษา
4. ผู้ศึกษาพบผู้ป่วยตามวันและเวลาที่ผู้ป่วยมาฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม เพื่อแนะนำตัวเองและอธิบายวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งขอความร่วมมือกับผู้ป่วยในการศึกษาครั้งนี้
5. ดำเนินการโดยการเก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถาม เมื่อการฟอกเลือดดำเนินแล้วประมาณ 1-2 ชั่วโมง และอยู่ในช่วงที่สะดวกไม่ขัดต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์
6. ดำเนินการโดยการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงเพื่อหาดัชนีมวลกายของผู้ป่วยหลังจากที่ผู้ป่วยฟอกเลือดเสร็จเรียบร้อยแล้ว
7. เมื่อเก็บข้อมูลครบถ้วนและตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลทั้งหมดแล้ว จึงรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้ศึกษานำข้อมูลทั่วไป ภาวะโภชนาการ และพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ได้รับการตรวจ
ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำไปแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved